

Rezime Izvještaja guvernera - maj 2014

Ažurirano: 22.07.2014. godine

U Izvještaju guvernera za maj 2014. godine dat je prikaz ključnih aktivnosti Centralne banke na realizaciji ciljeva i zadataka definisanih Politikom Centralne banke Crne Gore u 2014. godini i Smjernicama za ostvarivanje politike Centralne banke Crne Gore u 2014. godini, na mjesečnom nivou.

Aktivnosti Centralne banke sprovedene u maju realizovane su u skladu sa planiranim obavezama utvrđenim Programom rada Centralne banke za 2014. godinu.

Prema preliminarnim podacima Monstata, BDP Crne Gore je u 2013. godini ostvario rast od 3,5%, dok je u prvom kvartalu 2014. godine ostvaren rast od 1,7% u odnosu na prvi kvartal 2013. Prema procjenama Ministarstva finansija, za 2014. očekuje se realni rast od 3,5%.

Cijene su u maju 2014. godine u odnosu na prethodni mjesec porasle za 0,3%, dok je godišnja stopa inflacije u maju iznosila -1,3%.

U prvih pet mjeseci u odnosu na isti period prethodne godine zabilježen je pad industrijske proizvodnje od 13,5%. Pad je ostvaren u sektoru snabdijevanja električnom energijom, gasom i parom od 32,5%, dok je rast proizvodnje ostvaren u sektoru vađenja ruda i kamena od 42,8% i sektoru prerađivačke industrije od 7,1%. Broj dolazaka turista, u prvih pet mjeseci 2014. godine, veći je za 4% u odnosu na isti period 2013. godine, dok je broj noćenja veći za 0,1%. Prema podacima Monstata, u vazdušnom saobraćaju je broj prevezenih putnika na aerodromima, u prvom kvartalu 2014. godine u odnosu na isti period prethodne godine, povećan za 5,1%, koliko je iznosilo i povećanje prevoza robe. U istom periodu povećan je prevoz putnika u željezničkom saobraćaju za 49,4%, a prevoz robe za 49,1%. Broj prevezenih putnika u drumskom saobraćaju, u prvom kvartalu 2014. godine u odnosu na isti period prethodne godine, povećan je za 31,2%.

U šumarstvu je u prvih pet mjeseci 2014. godine proizvedeno ukupno 50.988 m³ šumskih sortimenata, što je za 0,2% više nego u istom periodu prethodne godine. Prema preliminarnim podacima Monstata, građevinarstvo je u prvom kvartalu 2014. godine zabilježilo pad od 13,2% u odnosu na prvi kvartal 2013. godine, mjereno efektivnim časovima rada.

Prosječan broj zaposlenih u maju 2014. godine iznosio je 174.917 lica, što je za 1,6% više u odnosu na prethodni mjesec, a za 0,3% više u odnosu na maj 2013. godine. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u maju 2014. godine iznosio 32.763, što predstavlja pad od 3,4% u odnosu na prethodni mjesec, a rast od 4,5% u odnosu na maj 2013. godine.

Na kraju maja 2014. godine, od 58.224 pravnih lica i preduzetnika, njih 13.632 ili 23,4% je bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom, broj blokiranih pravnih lica i preduzetnika je viši za 1,2%. Ukupan dug po osnovu kojega je izvršeno blokiranje računa je na kraju maja 2014. godine iznosio 492,7 miliona eura, i bio je za 0,8% viši nego na kraju aprila.

Koncentracija duga na dan 31.05.2014. godine je bila relativno velika, jer se na 10 najvećih dužnika (0,07% ukupno evidentiranih dužnika) odnosi čak 21,6% ukupnog duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 najvećih dužnika (0,4% ukupno evidentiranih dužnika) učestvovalo je sa 45,8% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Bilansna suma banaka je iznosila 2.977,9 miliona eura na kraju maja 2014. godine i bila je za 0,8% veća u odnosu na prethodni mjesec. U strukturi aktive agregatnog bilansa banaka dominantno mjesto zauzimaju ukupni krediti koji su u odnosu na april 2014. godine manji za 0,1%, dok smanjenje u odnosu na kraj 2013. godine iznosi 1,3%.

U strukturi pasive, dominantno učešće od 71% zauzimaju depoziti. Depoziti u bankama su u maju 2014. godine iznosili 2.114,3 miliona eura, i viši su u odnosu na prethodni mjesec za 0,9%, dok su u odnosu na kraj 2013. godine viši za 0,8%. Od ukupnog iznosa depozita, na depozite privrede se odnosilo 551,7 miliona eura ili 26,1%, dok je sektor stanovništva učestvovao sa 1.245,5 miliona eura ili 58,9% u ukupnim depozitima. Ukupan kapital banaka na kraju maja 2014. godine iznosio je 427,1 milion eura, što je za 0,4% više nego u prethodnom mjesecu, odnosno za 7,3% više nego na kraju prethodne godine.

Krediti banaka koji kasne sa naplatom (bez kamata i vremenskih razgraničenja) su u maju iznosili 562,6 miliona eura i u odnosu na prethodni mjesec zabilježili su rast od 13,9%. Nekvalitetni krediti (bez kamata i vremenskih razgraničenja) su na kraju maja tekuće godine iznosili 417,6 miliona eura i činili su 17,5% ukupnih kredita. U odnosu na prethodni mjesec, nekvalitetni krediti banaka zabilježili su rast od 2,8%, dok su u odnosu na kraj prethodne godine niži za 1,3%.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na ukupno odobrene kredite u maju 2014. godine je iznosila 9,51%, što predstavlja rast od 0,06 p.p. na mjesečnom nivou, dok je u odnosu na decembar 2013. godine zabilježila rast od 0,15 p.p. Prosječna ponderisana pasivna kamatna stopa je iznosila 2,25% u maju 2014. godine i bila je niža za 0,06 u odnosu na prethodni mjesec, dok je u odnosu na kraj 2013. godine ostvarila pad od 0,29 p.p.

Obavezna rezerva banaka je iznosila 196,8 miliona eura na kraju maja 2014. godine, i bilježi pad od 870.854 eura ili 0,4% na mjesečnom nivou, dok je u odnosu na kraj prethodne godine na približno istom nivou. U maju dvije banke nijesu iskoristile mogućnost izdvajanja dijela obavezne rezerve u obliku državnih zapisa. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na račun Centralne banke u inostranstvu izdvojeno je 44,8%, u državnim zapisima 31,5%, a na račun obavezne rezerve u zemlji izdvojeno je 23,7%. Tokom maja 2014. godine sve banke su izdvajale i održavale obaveznu rezervu u propisanom iznosu, i nijedna banka nije koristila mogućnost da do 50% obavezne rezerve koristi za održavanje likvidnosti.

Prema preliminarnim podacima Agencije za nadzor osiguranja, bruto premija osiguranja je iznosila 5,9 miliona eura u maju 2014. godine. U njenoj strukturi i dalje dominiraju premije neživotnog osiguranja (81,9%), dok se ostatak odnosi na fakturisane premije životnog osiguranja (18,1%).

U maju 2014. godine na Montenegroberzi ostvaren je promet od 5,6 miliona eura kroz 520 transakcija. Ostvareni promet bio je trostruko veći nego u prethodnom mjesecu, a usljed trgovine državnim obveznicama u iznosu od tri miliona eura. Tržišna kapitalizacija na dan 31.05.2014. godine je iznosila 2,89 milijardi eura, i na mjesečnom nivou bilježi pad od 3,7%. Berzanski indeks MONEX20, čija je vrijednost na kraju maja 2014. godine bila 9.826,04 indeksnih poena, bila je niža u odnosu na kraj prethodnog mjeseca za 4,5%, dok je istovremeno indeks MONEXPIF iznosio 3.032,94 i zabilježio je rast od 4% na mjesečnom nivou.

Fiskalni suficit Crne Gore iznosio je 0,7 miliona eura u maju 2014. godine, dok je u maju 2013. godine ostvaren deficit u iznosu od 1,2 miliona eura. Deficit budžeta, za pet mjeseci 2014. godine, iznosio je 58,4 miliona eura, odnosno 1,7% procijenjenog godišnjeg BDP-a za 2014. Izvorni prihodi budžeta Crne Gore iznosili su 102,1 milion eura ili 2,9% BDP-a, što je u odnosu na plan za maj više za 4,3%. U odnosu na ostvarenje izvornih prihoda u maju 2013. godine, ostvaren je rast od 8,2%. Izdaci budžeta iznosili su 101,4 miliona eura ili 2,9% BDP-a, što je za 9,1% manje u odnosu na plan za maj 2014. godine, a 6,1% više u odnosu na ostvarenje izdataka u maju 2013. godine. U maju 2014. kapitalni budžet je iznosio 6,1 milion eura.

U prvom kvartalu 2014. godine, prema preliminarnim podacima, deficit tekućeg računa bio je manji za 4,7% u odnosu na isti period 2013. godine i iznosio je 184 miliona eura. Deficit na računu roba u prvom kvartalu 2014. godine iznosio je 254,8 miliona eura i bio je na približno istom nivou kao i prethodne godine. Zabilježeno je smanjenje izvoza roba za 17,2% uz istovremeno smanjenje uvoza za 6,2%. Na računu usluga ostvaren je suficit u iznosu od 12,8 miliona eura kao i na podračunima faktorskih dohodaka i tekućih transfera u iznosu od 58,1 milion eura (prethodne godine 58,4 miliona eura). Prema preliminarnim podacima, u periodu januar-maj 2014. godine zabilježen je neto priliv stranih direktnih investicija u iznosu od 124 miliona eura, što je za 6,6% više u poređenju sa istim periodom prethodne godine.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore. Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti. Uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta. Raspoloživost RTGS i DNS sistema iznosila je 100% u maju.

U maju su sprovedene značajne aktivnosti Centralne banke vezane za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Ostvareno je učešće na petom sastanku Pododbora za unutrašnje tržište i konkurenciju, održanom u Briselu 12. maja, na kom su u dijelu bankarstva razmatrani stavovi i otvorena pitanja iz nacrtu pregovaračke pozicije za Crne Gore za međuvladinu konferenciju o pristupanju Crne Gore EU za Poglavlje 9, a o čemu je, na zahtjev Ministarstva finansija pripremljen izvještaj. Održan je sastanak sa glavnim pregovaračem u vezi zajedničke pozicije EU za Poglavlje 4 i preporuke Evropske komisije za otvaranje Poglavlja 4. Učestvovalo je u pripremi pregovaračke pozicije Crne Gore za Poglavlje 9, uključujući učešće na sastanku koordinatora za pregovaračko Poglavlje 9. Ostvareno je učešće na sastanku u MVPEI u vezi otvorenih pitanja za poglavlja 4, 9, 17 iz neposredne nadležnosti CBCG, a na poziv glavnog pregovarača.

Javnost je u skladu sa najvišim standardima transparentnosti pravovremeno informisana o aktivnostima, ciljevima i rezultatima rada CBCG, izdavanjem saopštenja i publikacija, putem veb prezentacija i nastupima u medijima. Centralna banka je nastavila da na svojoj internet stranici objavljuje podatke o pravnim licima i preduzetnicima čiji su računi blokirani u iznosu većem od 10.000 eura u neprekidnom trajanju dužem od 30 dana, u skladu sa usvojenim Zakonom o dopuni Zakona o platnom prometu u zemlji.